

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. IX. Argumentum de merito pœnæ æternæ non probat peccatum
mortale habere malitiam infinitam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

VI. Sed contra: Ex hoc siquidem argumentandi modo sequitur cedrum, hominem, & aliquem ex supremis Angelis habere perfectionem infinitam, nam inter urticam & cedrum infinitæ plantæ & arbores sese gradatim in perfectione excedentes, inter ranam & hominem infinitæ animalium species, denique inter unum ex infimis & supremis Angelis infiniti Angeli inæqualis perfectionis sunt possibiles, ergo hic Angelus est infinitæ perfectionis, quod tamen apud omnes est evidenter falsum.

VII. Quemadmodum ergo in homine & Angelo dicitur, licet infinitas rerum tum inanimatarum, tum animatarum species superent, non tamen habere perfectionem infinitam, sed illas ideo excedere, non quod earum perfectiones in se formaliter contineant, sed quia prædicatum ali- quod heterogeneum in se continent, per quod nobile prædicatum in altiore ordine constituti, prædicata omnia rerum inferiorum excedunt, quæ etsi extensivè hominem aut Angelum superent, intensivè tamen ab eis superantur. Videatur disputatio illa decima tomæ præcedentis, supra numero quarto citata, ubi hæc fusiùs discussa sunt.

VIII. Quod de homine & Angelo dixi respectu specierum sibi inferiorum, idem de offensâ Dei respectu aliarum offensarum, etiam infinitarum dicendum, per prædicatum scilicet altioris ordinis illas omnes superare, earum nihilominus prædicata in se formaliter non continet. Et in hoc maxima est in quantitate molis & virtutis differentia, quæ enim consistunt in quantitate molis, linea scilicet illa, quæ posita est numero quinto, augentur per partes, palmos exempli gratia, quos in se formaliter continent, unde nil mirum si hæc linea sit infinita, cum formaliter constet ex palmis infinitis. At verò homo & Angelus non continent in se formaliter specierum sibi inferiorum perfectiones, sed per prædicatum altioris ordinis eas excedunt: quod etiam, ut diximus, verum est in offensâ Dei respectu aliarum offensarum, quantumvis sint infinita.

SECTIONONA.

Argumentum de merito pœnæ æternæ non probat peccatum mortale habere malitiam infinitam.

I. **O**BJICITUR octavò: Peccatum mortale meretur pœnam simpliciter infinitam, ergo illius malitia est infinita, consequentia videtur clara, antecedens probatur, meretur enim pœnam æternam, sicut autem pœna duarum horarum est major quàm unius, trium quàm duarum, & sic deinceps, ita pœna æternam durans erit infinita, ergo malitia peccati mortalis, quæ hanc pœnam meretur, erit similiter infinita. Sed contra: Hoc enim probaret opera nostra habere bonitatem infinitam; eodem enim planè modo formo argumentum, actus bonus supernaturalis meretur vitam æternam, seu visionem Dei semper duraturam, sed visio durans per duas horas præstantior est, quàm visio durans per unam tantum, & durans per tres præstantior quàm per duas, ergo visio durans in æternum est quid infinitum; cum ergo juxta Tridentinum, opus ali- quod bonum supernaturale mereatur vitam æter-

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. II.

nam, hocque conformius multo sit communi Patrum, & Theologorum loquendi modo, sequeretur opera nostra esse valoris simpliciter infiniti, quod tamen nullus dicit, sed actus nostros bonos aiunt esse meriti tantummodo finiti: sicut ergo ex merito æterni præmii non arguitur in actu infinita bonitas, ita nec ex merito vel potius demerito pœnæ æternæ in actu malo arguitur malitia infinita.

Hinc itaque clarè constat, non sequi ex eo, quod peccatum mortale mereatur pœnam æternam, seu in duratione infinitam, illud habere malitiam infinitam simpliciter, sed secundum quid tantum, seu esse altioris ordinis ad omnes offensas personarum creaturarum, & consequenter per nullam satisfactionem puræ creaturæ quantumcunque sanctæ posse compensari juxta communem Sanctorum Patrum doctrinam, supra Sectione quartâ traditam; quam ob causam loco citato diximus, injuriam in bonis superioris ordinis factam, vitâ scilicet & famâ non posse per bona inferioris ordinis, pecuniâ nimirum & similibus, quantumcunque multiplicentur, compensari, sicuti nec merita, seu bona opera mere naturalia, etiam si velis infinita, æquipollere possunt uni operi meritorio supernaturali, nec præmium supernaturale mereri, propter distantiam scilicet ordinis.

Dices: Peccatum mortale, uti diximus, meretur pœnam in duratione infinitam, ergo & infinitam in intensione, in æstimatione quippe mortali quid gravius est cruciatus illos ac dolores quos damnati patiuntur, in æternum tolerare, quàm pœnam infinitè intensam per horam, sed hæc est simpliciter infinita, ergo peccatum mortale meretur pœnam simpliciter infinitam, peccatum siquidem est causa, pœna effectus, effectus autem infinitus procedere nequit à causâ finita, ergo peccatum mortale habet in se malitiam infinitam. Sed contra: Hoc namque argumentum eadem ratione probaret actus nostros omnes meritorios habere bonitatem similiter infinitam, sicut enim mortale peccatum pœnam, ita quodvis opus bonum supernaturale hominis in gratiâ existentis meretur præmium, seu gloriam æternam duraturam, ergo si hoc argumentum quidquam probet, probat etiam eos mereri gloriam infinitè intensam, quemadmodum etenim pœna quoad durationem æterna, censetur in morali æstimatione major pœnâ infinitè intensâ durante tantum per horam, ita & gloria æternam duratura major est gloriâ infinitè intensâ, quæ durat tantummodo per horam.

Hinc itaque inferitur argumenti de merito pœnæ infinitè intensæ solutio; certum namque est, actum bonum supernaturalem non mereri gloriam infinitè intensam, Sancti namque in cælo non habent gloriam intensam infinitè, quam tamen haberent, si actus eorum in gratiâ elicitam hic fuissent promeriti, Deus siquidem non præmiat citra, sed ultra condignum, ergo plus dat, non minus, quàm bona opera postulant; eodem ergo modo peccatum mortale non meretur pœnam infinitè intensam, cum quoad hoc pari passu procedant actus mortaliter mali respectu pœnæ, & actus boni supernaturales meritorii respectu præmii.

Mortale itaque peccatum non meretur pœnam infinitè intensam, meretur tamen pœnam æternam, quia, ut docet Sanctus Augustinus libro primo de Fide contra Manich. cap. 19. Deus

Z 2

II. Meritum pœnæ æternæ non arguit malitiam infinitam simpliciter sed solum secundum quid.

III. Dices: Sequitur peccatum mortale mereri pœnam infinitè intensam.

IV. Si opera nostra merentur gloriam infinitè intensam, Deus de facto illâ daret cum non præmiat citra, sed ultra condignum.

V. Cur peccatum mortale hæc

sub

Tom. II.

non meretur poenam infinite intentam, meretur nihilominus aeternam.

Merito poena mortis infligitur pro furto.

VI.

Quare Deus omne peccatum mortale prohibet sub poena aeterna.

Ratio à D. Thoma & Gregorio allata.

VII.

A priori ostenditur cur peccatum mortale mereatur poenam in aeternum duraturam.

Pœna aeterna maximè est natura rationali ob peccatum mortale proportionata.

VIII.

Ex eo quod unum mortale quid gravius sit quàm infinita venialia non sequitur illud habere

sub hac poenâ peccatum mortale prohibuit, quisquis verò rem aliquam sub certâ poenâ interdicitam præstat, eidem poenæ se reddit obnoxium, juræque merito illi infligitur, hoc enim & inter homines in omni benè institutâ Republicâ cernimus, nec quisquam factam sibi injuriam existimat, si gravi supplicio afficiatur ob facinus admissum, quod sub ejusmodi supplicio fuit prohibitum. Sic ob furtum unius aurei, imo apud nonnullas nationes ob multo minorem summam, homines morti adjudicari, & è medio tolli videmus, longè tamen levius secundùm se videtur hoc furtum, quàm damnum personæ illi, qui rem hanc abstulit, illatum, mors namque poenarum omnium est gravissima, utpote quæ hominem bonis omnibus privat: meritò nihilominus taxatur & infligitur hæc poena ad rectam administrationem Republicæ, & alios ab hujusmodi facinoribus coercendos.

Idem ergo in præsentia facit Deus, peccata quippe omnia mortalia sub poenâ aeternâ prohibet, utpote maximè iis proportionatâ, & ad homines ab eorum admiffione compescendos aptissimâ: unde quisquis in hujusmodi peccatum prolabitur, ultro sese huic poenæ reddit obnoxium, cum peccando eam elegerit, utpote cum illo peccato infallibiliter connexam. Deinde, ut ait idem S. Augustinus Epistolâ 49. quæst. 4. qui mortaliter peccat, veram aeternam vitam contemnit, ac proinde meritò illâ in aeternum privatur. Præterea, inquit S. Thomas, quisquis peccatum mortale committit, vitæ spiritualis in se principium destruit, quam ob causam meretur aeternam mortem: quâ etiam ratione ad hoc ipsum probandum utitur S. Gregorius libro 4. Dialogorum, cap. 44.

Tandem ratio à priori cur peccatum mortale non mereatur poenam infinite intentam determinato tempore duraturam, sed finitâ intentionis in aeternum permanfuram, defumitur ex ipsâ naturâ hominis, qui, utpote immortalis quoad animam, petit post hujus vitæ cursum esse in termino, vel felicitatis, si in virtutis exercitatione ad mortem usque persistat, & in gratiâ decedat, vel miseræ, si gravi aliquo scelere se obstringens, illius remissionem ante obitum non obtineat. Pœna itaque aeterna est naturæ rationali maximè proportionata, quam proinde S. Thomas vocat poenam exterminantem: unde si poneremus quempiam ob peccatum mortale pati ad tempus poenam infinite intentam, quamvis hæc poena gravior esset quàm is pro illo tempore mereretur, non tamen esset poena naturæ ejus proportionata, seu exterminans: quemadmodum actus nostri boni non merentur de condigno visionem temporalem, nec per eam illis satisfaceret, etiamsi fingamus dari visionem infinite intentam, visio siquidem, quæ est præmium meritum, datur per modum beatitudinis, de conceptu autem beatitudinis, ut cum Divo Thoma 1. 2. quæst. 5. a. 4. docent passim Theologi, est perpetuitas, unde nulla visio est meritis nostris propria & proportionata, si non sit perpetua.

Dices: Peccatum mortale est quid gravius, quàm infinita venialia, sed hæc merentur poenam infinitam, ergo à fortiori eam meretur peccatum mortale, ac proinde habet malitiam infinitam. Respondetur, infinita venialia mereri quidem majorem poenam sensibilem pro certo aliquo tempore, quàm meretur unum mortale, hoc tamen, cum privet gratiâ, quod non faciunt

peccata venialia, punitur insuper poenâ damni, malitiam seu privationem visionis beatificæ, & præterea poenâ sensibili aeternum duraturâ, poena enim aeterna, uti diximus, est illi proportionata, utpote exterminans, & creaturæ immortalis in termino constitutæ debita, unde nulla finiti temporis poena, etiam si velis infinite intentâ, illud expiare potest, quamvis excedat ejus demeritum, cum non poenam infinite intentam, ut sibi debitam & proportionatam poscat, sed in infinitum duraturam, ut superius est declaratum. Hinc nihilominus non sequitur peccatum mortale habere malitiam seu gravitatem infinitam, ex eo scilicet quòd superet infinita venialia, magis quàm hominem habere perfectionem infinitam ex eo quòd superet infinita animalia, aut actum supernaturalem, quòd in perfectione excedat infinitos actus naturales, ad hoc namque sufficit rem aliquam habere prædicatum heterogeneum altioris ordinis, per quod in superiore rerum serie constituitur, ut ostensum est Sectione præcedente, præcipuè numero sexto & septimo, & fufius tomo præcedente, Disputatione decimâ, Sectione secundâ.

Concludo itaque cum S. Thoma supra citato, peccatum mortale habere malitiam, non simpliciter, sed secundùm quid infinitam, quam ex offensione Dei, dignitatis simpliciter infinitæ contrahit, ut in superioribus ostensum est: hoc autem sufficit, ut mereatur poenam finitam, aeternum duraturam, hæc namque similiter est poena, non simpliciter, sed secundùm quid infinita; illam verò juxta jam dicta, peccatum mortale peculiariter exigit, quia est poena exterminans, & propria creaturæ rationali in termino constituta. Adde ulterius, etiamsi poena in aeternum permanfura, esset hoc nomine simpliciter infinita, inde tamen non sequi peccatum, quod illud meretur, habere malitiam infinitam, quemadmodum, ut initio sectionis diximus, quamvis actus nostri supernaturales mereantur visionem beatificam aeternum duraturam, non tamen sunt, ut omnes concedunt, in bonitate infiniti.

Ad hoc ergo ut peccatum mortale mereatur poenam aeternam sufficit, quod sit superioris ordinis, ut jam sæpius declaratum est, sicut quia fama est bonum ordinis superioris, si laudatur, nullâ multâ pecuniariâ compensari potest. Ex quo etiam habetur per nullâ bona opera puræ creaturæ posse pro illo satisfieri; quamvis namque mereantur beatitudinem aeternam, longè tamen inferiore modo eam merentur, quàm peccatum mereatur aeternam poenam, unde enim peccatum crescit, ex dignitate scilicet personæ offensæ, & vilitate offensentis, infinite à Deo distantis, inde merita decrescunt, & inferioritatem ordinis accipiunt. Quare peccatum quodcumque mortale est superioris ordinis ad merita puræ creaturæ, & consequenter satisfacere pro illo nequeunt, magis quàm pecunia, ut proxime diximus, pro læsione famæ, aut actus naturales mereri possunt præmium supernaturale. Deinde, cum Deus ob infinitam suam bonitatem sit summè amabilis, & infinite etiam dignus, ut odio non habeatur, longè minus boni facere videtur is, qui cum amat, quàm mali qui illum odit. Sicut in humanis, si quis amicum aliquem, qui plurima in eum contulisset beneficia odio haberet, & gravi injuriâ afficeret, multo plus in genere mali omnium judicio faceret, quàm boni cum amando, cum amos illi sit quodammodo debitus;

malitiam infinitam.

Nulla finiti temporis poena, quantumvisque intentâ expiare potest peccatum mortale.

IX.

Ad hoc ut peccatum mortale mereatur poenam sempiternam duraturam sufficit quòd sit superioris ordinis.

Quia poena, quæ aeterna, sit infinita.

X.

Peccatum mortale est etiam superioris ordinis ad omnia pura creatura merita.

Vnde peccati mortalis gravitas crescit, meritorum vero decrescit.

Res hæc declaratur exemplo ab humanis de sumptis.

debitus; idem à fortiore, idque absque omni comparatione est in presenti.

XI.
Quaratione
hic nodus
quibusdam
videtur
solvi posse.

Hæc, ut existimo, satis ostendunt, non sequi peccatum mortale, ex eo quòd mereatur pœnam in æternum duraturam, habere malitiam infinitam: & præterea probant omnem satisfactionem puræ creaturæ esse illius destructioni imparem, sicque ad illud tollendum necessarium fuisse opus aliquod theandricum, ac divinæ alicujus Personæ Incarnationem. Si tamen quis diceret, quod insinuat Suarez Disp. 7. de peccatis, sect. 3. n. 11. peccatum scilicet mortale, in actu primo mereri omnem pœnam possibilem, ait enim Deum pro peccato mortali posse præfigere & imponere ma-

jorem & majorem pœnam in infinitum: idem asserere videtur Tannerus hic, Disp. 1. quæst. 2. dub. 10. num. 333. & ut supra, sect. 5. dixi, hoc etiam docere videtur S. Athanasius in Evangelio de Passione & Cruce Domini, apud Vasquez Tomo 1. in 3. partem, Disput. 4. cap. 3. Sancti Athanasii verba citavi supra, sect. quinta circa finem, idemque affirmarunt nonnulli recentiores: Hoc, inquam, si diceretur, multo clarius ostendi posset cur nulla opera puræ creaturæ pro peccato mortali satisfacere possint, aut illius remissionem mereri; ad prædicti tamen argumenti solutionem non est opus huc recurrere.

Nonnulli ex
Theologis in-
sinuant pec-
catum mor-
tale in actu
primo mere-
ri omnem
pœnam pos-
sibilem.

DISPUTATIO QUADRAGESIMA S E X T A.

De motivo divinæ voluntatis in opere Incarnationis.

PATRES, ut summam divini Numinis in humanum genus benignitatem & clarius cognoscerent ipsi, & nobis manifestiorem redderent, causam qua infinita illa bonitas mota est ut tantum in nos beneficium, quale est divini Verbi Incarnatio, conferret, accuratissimè inquirunt. Nos ergo eorum vestigiis insistentes quanquam in eximio hoc opere Dei fuerit intentio perscrutabimur, & cum videamus effectum, investigabimus affectum. In hoc autem præcipuè versatur quæstio, utrum scilicet ita dependenter à lapsu Adami decreverit Deus Incarnationem Verbi divini, ut illo deficiente, perfectum hoc mysterium non fuisset, & Deus non esset homo nisi peccasset homo. Acris est hac in parte disceptatio inter Thomistarum & Schotistarum scholam. Rem sequentibus Sectionibus definiemus.

SECTIO PRIM A.

*Vtrum si Adamus non peccasset, Ver-
bum divinum humanam
carnem assumpsisset.*

I.
Tres hæc in
parte diver-
sæ sunt pro-
cedendi modi.

IN varias hac in re divisi sunt sententias Theologi, summæque inter se contentione decertant, ac negativam alii, alii affirmativam, mediam alii partem acerrimè propugnant: singulorum placita referam, & quid demum probabilius mihi, veròque similis in hac controversia videatur aperiam, remque totam, ea quæ

R. P. Comptoni Theol. Schol. Tom. II.

poterò, materiæque gravitas patitur, brevitate percurram.

Quæstio autem procedit ex vi præcedentis decreti, Utrum nimirum dependenter à lapsu hominis Incarnationem filii sui decreverit Deus, an enim ex vi alterius voluntatis fuisset venturus nec ne, nos omnino latet, ipsique soli notum est, sicut si hos cælos, aut Angelos non creavisset, utrum creavisset alios: tota verò hæc controversia ex Scripturâ sacrâ, & Patribus est dirimenda.

Notandum primò: Licet Deus unico indivisibili actu realiter res omnes velit, secundum diversum tamen ordinem, qui inter res creatas prout à divinâ voluntate pendent, cernitur,

Z 3

II.

Quæstio præcedit de Incarnatione ex vi præsentis decreti, sicut resolutio ex divinis Literis est designanda.

III.

Eadè voluntate Dei realiter, diversa habet significationem.

diversa